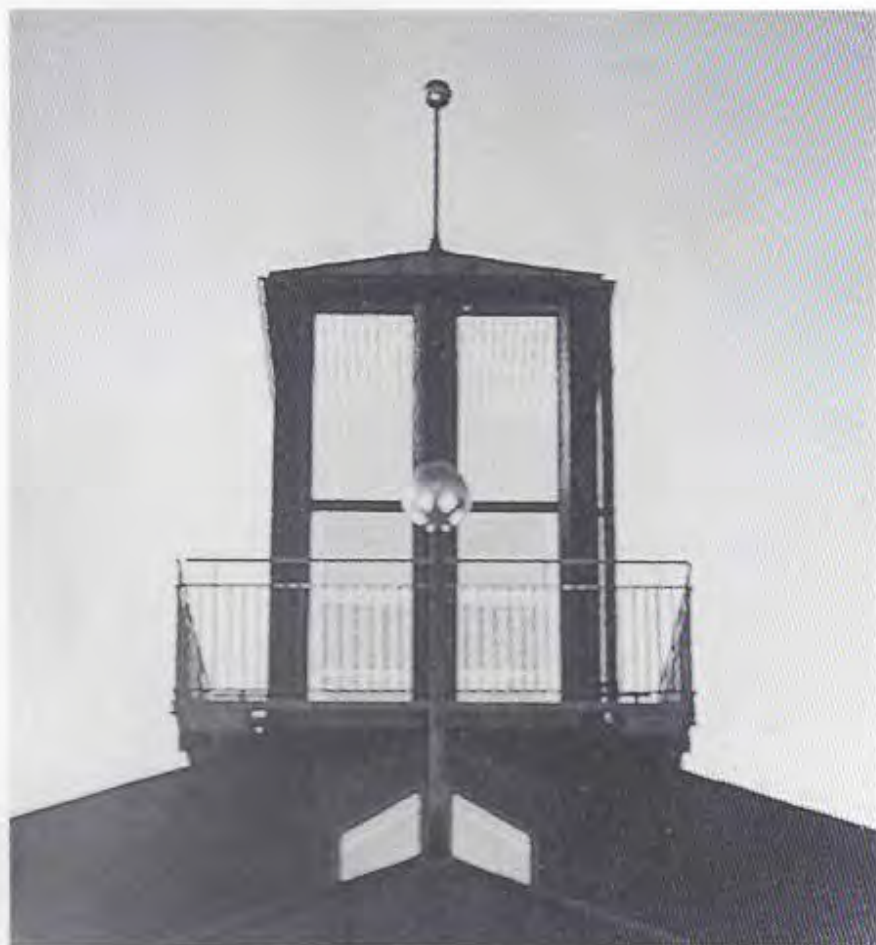




Byaluren

VIKENS KULTUR- OCH BYAFÖRENING

MEDLEMSTIDNING NR 5 • 1997



Var i Viken finns silhuetten?

Vikens Kultur- och Byaförening

Box 108, 260 40 VIKEN, Postgiro 68 79 01 - 9

Peter Tamm, ordförande	Kyrkbacken 3	tel 23 69 36
C-W Braun, vice ordför.	Kalvlyckevägen 13	tel 23 61 21
Britt Thulin, sekreterare	Björkvägen 8	tel 23 81 92
Ute Jitén, kassör	Täppevägen 39	tel 23 72 73

Övriga styrelseledamöter: 1) Sara Reuter, 2) Brita Malmberg, 3) Bengt Brenå, Peter Wingårdh, Sven Lundberg, Zenita Karlsson och Erik Wikerstål

Stiftelser

Paul Jöniskagården: 1) Sara Reuter, ordförande, tel 23 75 22
ledamöter: Märta Braun, Majken Malmsten, Sven Santesson, Stina Heed, Tina-vall Andersson och Sven-Olov Löfgren

Sjöfartsmuseet: 2) Brita Malmberg, ordförande, tel 23 77 66
ledamöter: Bengt Sylvan, Majken Malmsten, Evert Rexmar, Bengt Tellström, Torsten Nordenfeldt och Lars Carlsson

Sophiamöllan: 3) Bengt Brenå, ordförande, tel 23 73 54
ledamöter: Anna-May Hultfeldt, Mats Svensson, Britt-Marie Delander, Stig Eljervsson, Christer Malmström och Arthur Gustafsson

Stöd Vikens byaförening genom medlemskap: 100 kr per år
och familj insättes på föreningens postgiro 68 79 01 : 9

Byaluren

Bovetevägen 14
260 40 VIKEN
Tel 042-23 81 91

Ansvarig utgivare: Sven Lundberg

Redaktion: C-G Simons, Peter Tamm, CW Braun, Sven Lundberg
Tryckeri: Bergstens Grafiska AB

Kära Vikenbo!

Hjärtligt tack för medlemsavgiften från ditt hushåll. Särskilt gläder det oss att Vikens Kultur- och Byaförening i Vikens Byalag i år har fått en ökning med mer än 20 % av antalet hushåll som medlemmar. Det tar vi som en utmaning att bli ännu bättre.

Stödbelopp utöver avgiften och extrabeställningar på Byaluren är vi förstås oändligt tacksamma för.

Årets aktivitetsprogram framgår av sidan 8 i detta nummer.



Sven Lundberg jobbar med flaggklaket i sin PC

Utgivningen av Byaluren har styrelsen nu bestämt samordna med distributionen av vår- resp höstkallelserna. Vi hoppas att det skall medföra att de vikenhushåll som tvekat att betala medlemsavgiften nu gör slag i saken. Du och ditt hushåll behövs för att stärka bysammanhållningen.

I detta nummer av Byaluren har vi en förtjusande historia om hur kvinnorna i Viken en gång revolterade mot mansdominansen - se sidorna 12-13. Vi efterlyser fler sådana små underbara episoder ur Vikens historia. Ring någon av oss i redaktionskommittén och berätta.



Redaktionen i Vikens Byalag. Peter Tamm och C-G Simons.

Vi har nu beslutat att bra berättelser som vi publicerar skall rendera upphovs-mannen eller -kvinnan en flaska gott ynni i belöning. Vi hoppas få belöna många förtjänta i fortsättningen.

Peter Tamm
byfogde



SPF 758 Viken

I Viken finns en ovanligt livaktig *penionärsförening* omfattande hela **344** medlemmar, SPF 758. Föreningens **ordförande** *) i många år har varit **C-G Simmons** som med ett militärt förflutet som överste (och flottiljchef i Kalmar) har fått en välorganiserad drill på pensionärerna i såväl styrelse som i arbetsutskott. Föreningen anordnar resor (både in- och utrikes), bridegkvällar, vandringar, cirklar och kurser och boufé (vi återkommer till denna speciella sport i annat nummer) etc. etc.

Varje månad föregås av ett månadsbrev som sekreteraren **Bertil von Bahr** författat tillsammans med ordföranden. Brevet består av ett A4-papper med kallelse till månadsmöte och information om olika saker. Några pigga brevduvor delar ut brevet i varje medlems postlåda. Sedan är det bara för den enskilda medlemmen att ringa till några namn i styrelsen och meddela att man kommer.

Månadsmötet äger sedan rum första tisdagen i månaden på Hemgården med goda hembakta kakor till kaffet efter ett berikande föredrag om exempelvis keramik, Australien, Kina, brottsofferjouren m m.



I december inleddes månadsmötet högtidligt när en skara skönsjungande tärnor med Lucia gjorde entré i Hemgårdens stora samlingsal och fick alla ögon att tindra. Under vår kantors, Jan Olof Rydström, ledning sjöng sedan de spåda tärnorna och de unga stalldrängarna vackra och välkomna julsånger.

Inte mindre minnesvärt blev det då tomten uppenbarade sig till alla förväntansfulla pensionärer med gåvor och klappar som generöst skänkts av företagare i Viken. På bilden till höger får tomten hjälp av ordföranden och nissarna Mary o Marie-Louise.



*) Från årsmötet den 11/2 är Ulla Nilsson ny ordförande

Glädast blev Majken Malmsten som på sitt lottnummer vann ett hängsmycke i silver (snäcka med pärla) tillverkat och skänkt av byns egen silversmed **Stig Nolin**. Och mer än hälften av medlemmarna i den välfyllda hemgårdssalen satt till slut tummande på olika paket glatt undersökande innehållet. Tack alla sponsorer !!



De unga i Viken som tror att pensionärer bara väntar på att lå dö kan slanga sig i väggen. De vet inte hur roligt och avspänt det kan vara att vara pensionär när det är som bäst. Men när det är som sämst då. Ja, då är det som att vara en stressad, heltidsarbetande flerbarnsmamma

Skämt åsido, det är bra att slippa alla "mästen" men krämpor och sönderfall måste fördrivas eller glömmas bort för stunden med nämnda aktivitet och en glad och gemytlig stämning tillsammans med likasinnade. Så länge pensionärer kan gå, så länge hjärtan kan slå eller hur det nu var i visan... Ja inte har vi tråkigt i vår pensionärsförening.

Utflykterna behöver inte alltid gå som i somras till Skagen eller som till Berlin denna vår. Ibland kan det räcka med att åka till närbelägna fina serviceanläggningen i Nyhamnsläge där vikenpensionärerna den 6 december intog en jullunch med två välsmakande tallrikar fullproppade med sill och andra julgodsaker och en eller två mycket prisvärda nibbar till dem som ville bli förvandlade till jarn på nytt. Nyhamnsgården är förstadiet till paradiset för många äldre.



Fotot från den fina jullunchen på Nyhamnsgården talar egentligen för sig själv. Ty tar man en "lille en" till den välsmakande julmaten Finns det många några medelålders vikenbor som efter denna presentation inte längtar efter att bli pensionärer ?? Hay tålmod den som väntar på något gott

Optisk telegrafstation i Viken omkring 1800

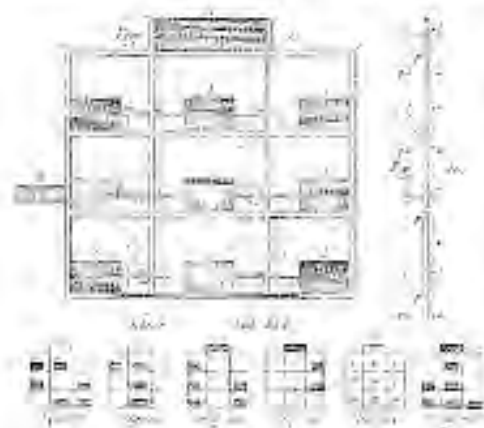
(som aldrig kom att förverkligas)

En svensk optisk telegraf konstruerades på 1790-talet. Den hade fö luckor som kunde ställas vertikalt eller horisontellt i kombinationer med givna betydelser. Sex kombinationer per minut kunde åstadkommas. En försökslinje med tre stationer upprättades i Stockholm och försök till "correspondence" med Åland inleddes.

Av militära skäl byggdes några linjer i Stockholm, Göteborg, Karlskrona och Malmö. Till Malmö anslöts Helsingborg med en telegrafstation på Kärrnan och en provisorisk vid Palsjö. Den senare kunde motta ett meddelande från en dansk station vid Kronoborg om slaget vid Köpenhamn 1801.

Det fanns planer att förlänga linjen längs västkusten upp till Kullaberg (med stationen på Håkulls topp). Det var tänkt att en mellanstation skulle byggas på Vikens kyrktorn. Den kom dock inte till utförande då platsen ändrades till Svedbergä kulle.

Motivet till ändringen är inte känt. Det kan ha varit estetiska skäl men även praktiska såsom att dåvarande kyrktorn var för lågt och klen för en påbyggd telegrafstation.



Den optiska telegrafen kom aldrig att utvecklas till det landsomfattande nät som kung Carl XIV Johan tänkt sig. Den elektriska morsetelegrafen utvecklades kring 1850 och gjorde snabbt sitt segertåg över landet.

C-G. Simmons

Utan några signalkombinationer av luckorna i vertikalt och horisontellt läge.

Så här förbereder vi valborgsmässobålet !

Trö det eller ej men snart har vi den efterlängtaade våren här igen med sol och värme efter en lång och kall vinter.

Då blir det dags för att planera för valborgsmässobålet nere i norra delen av Hamnen. Av tradition byggs bälet upp av materialet från värstämningen i Vikens trädgårdar. Allt eftersom både befolkning och växtlighet ökat under åren tenderar bålmaterialet att växa oss över huvudet. Genom att mycket olämpligt skräp slängs på vår hög har hyalagets styrelseledamöter och andra frivilliga tvingats gå brandvakt fram till morgontimmarna innan allt brunnit ned.

Vi vädjar därför till alla som vill bidra till bälet:

Tag bara med **material som brinner lätt** såsom kvistar och **torrt** löv. Det är absolut förbjudet att kasta färskt gräsclipp, målat trä, trädrötter med jordklumpar (brinner bevisligen inte) på högen !! Det finns i o m någon som tror att betongklump och rostig järntråd brinner. Får vi be om lite ansvar vid avstjälningen till bälet.

Följ noga anvisningarna om tillåtna tider och exakt plats och respektera när vi inte kan ta emot mer !



Liktygarna Emma och Emilias 1900-er foto.
Cena Beate H-Ellqvist i baksgr.

Tack på förhand för hjälpen att åstadkomma ett vackert bål och visad hänsyn. Och välkomna alla att glädjas åt valborgsmässobålens firande av vårens ankomst med en ståtlig brasa!

Styrelsen

Det händer i Viken 1997

Datum	Aktivitet
10/4	Årsstämma - Vikens byalag
30/4	Värtal, sång och brasa vid norra hamnen kl 20
maj	Tennisskola. Ring 23 66 75!
6/6	Nationaldagen firas med marsch kl 18.30 genom byn från Hemgården till Hamnplan med tal, sång m m med början kl 19.00
juni	Optimistjollskola: Ring 23 77 22! Vikenspelen i Tennis
juli	Öresundsregattan för jollar
19/7	Viken-Weekend: Torgmarknad på Hamnplan m m
20/7	Viken-Weekend: Tipsrunda i byn - Väffeldag i Paul Jöniska Gärdens trädgård - Sommarkyrka på Hamnplan
november	Höststämma - Vikens Byalag
december	Möllelotteriet och Julmarknad Paul Jöniska Gärdens

Öppethållande

Turistbyrån (kiosken) Bygatan 27 tel 23 76 76	Sommar: M-I. kl 9-21, S kl 10-21 (vintertid stängs kiosken kl 20 M-To)
Paul Jöniska Gärdens Skepparegatan 18	15 juni-15 aug: söndagar kl 17-19 Visning efter överensk.: 23 61 21
Sjöfartsmuseum	juni-augusti: kl 15-18
Sophiamöllan	Visning enl överensk 23 67 11



Den Jöniska Gården

Kalas hos sjökaptten Paul Jönsson

En kall vinterkväll i februari 1887 vandrar sjökapttenerna Tufve Pettersson och Lars Jönsson med äkta makor mot Skepparegatan. De är inbjudna till kalas hos kollegan Paul Jönsson och Mor Hilda. De båda herrarna bär var sin handlykta, ty det är mörkt på de trånga vikengatorna. Båra yrka ljusstrimmor visar att det finns folk i stugorna. Men hos Paul Jönsson lyser fotogenlamporna i fönstren och hemstöpta ljus i stakar och lampetter

Paul Jönsson som för befälet på en av Kullabygdens första ångfartyg *Kattegat af Höganäs* är burgen och har tygligen låtit bygga sitt präktiga bostadshus och anlägga trädgård med buxbomsläcckar, lindberså och lusthus. Nu tar han i redningöte emot gästernas ytterkläder medan Mor Hilda hälsar dem välkomna i brun kjortel och den svarta jackan översållad med spets och broderier.

Gästerna förs in i herrrummet till höger om tamburen. Damerna slår sig ned i kanapén medan herrarna förblir stående. Husets äldsta dotter Anna kommer in med ångande het äggoddy som varmer gott efter kylan utomhus.



Det är Mor Hilda som sedan bjuder till bords. Gästerna stiger in i **matsalen** (foto 1 v) på andra sidan tamburen. Det runda matsalsbordet är dukat med hennvävd *dukadräll* och brotna servietter - vävda i Mor Hildas vävstol. Den vackra matservisen från Heutenreuter med slipade vinglas från Kosta

och med äkta bordssilver i gammalsvensk modell kompletterar dukningen. I skenet från fotogenlampan över bordet och alla stöpta ljusen är det ett inbjudande middagsbord.

Mor Hilda kan själv sitta till bords, ty hennes båda flickor Anna och Lilly - femton respektive tretton år gamla - sköter serveringen. De sätter den magnifika sopptorren framför sin mor, som med soppsleven i äkta silver (inköpt av kaptenen i St Petersburg) oser upp läcker jordärtskoekssoppa utav skoekor från den egna trädgården.

Husfar höjer sitt sherryglas och önskar smaklig måltid. Efter soppan serveras den möraste kalvstek med inlagd gurka, geléer och syltade plommon. Härtill serveras rött vin. Kapten lyfter rödvinsglaset och skålar för gemensamt god lycka under kommande seglationer. Måltiden avslutas med att flickorna kommer in med söta rödgula ingefärsparon med källarkall vispgrädd som serveras i slipade kristallskålar. I sitt tacktal harangerar Tufve Pettersson värdinnan för den festliga inramningen till den smakliga måltiden.



Flickorna in med kaffet som serveras i ryska koppar. Till kaffet serveras hembakta struvor och gorän.

Mätta och belåtna drar sig värdpar med gäster in i **salongen** (foto i v) där de slår sig ned i bekväm soffla och mjuka fåtöljer inköpta i Amsterdam under en av kaptens resor dit. Gästerna beundrar det senaste nyförvärvet: en heltäckande matta från England. Så kommer

Efter kaffet är det dags för herrarna att dra sig in i **herrrummet** (t h) där de tänder sina tjocka cigarrer, medan husfar serverar punsch och toddy. Snart kommer berättandet i gång. De är alla vittbelarna och kan bidra med både den ena och den andra skrönan med en underton av allvar - storm och förlisningar är inte obekant för någon av dem.



De tre damerna dryftar mer närliggande ting. Det senaste byskvallret är alltid pikant att fördjupa sig i. Man får även tid att ge varandra goda råd i såväl mats- som klädesväg. Mor Hilda visar sin senaste vävnad i *munkabält* som hon prisbelönats för.

Dotterna Anna kallas in för att visa upp sitt senaste handarbete som är en underklänning i engelskt broderi. Lillasyster Lilly är inte lika flink i vävning och broderi. Hon har så många andra talanger såsom kunskap om den svenska klassiska litteraturen vilket hon får visa genom att underhålla damerna med dikter ur Fänrik Ståls sägner. Mor Hilda vill inte vara sämre. Stilla och med inlevelse läser hon utantill hela Tegnér's dikt *Det eviga*. Herrarna lystrar och smyger sig in för att andäktigt lyssna till de högstämda orden.

Efter en trivsamt aften är det dags att bryta upp. Gästerna tackar och berömmar den goda förplågnaden. Efter att ha påpälsat sig i tamburen ger sig gästerna upprymda i väg i den kalla och mörka vinterkvällen.

Kapten Paul Jönsson kontrollerar att ljus och lampor släckts utom några ljus i salongen. Mor Hilda tar en överblick i **köket**, där flickorna diskat upp allt middagsporrlinet på stora arbetsbänken. Sedan går hon in till sin man i salongen, där han sitter och drar några bloss på en av sina sjöskumspipor. De kommenterar kvällens fest och känner sig nöjda och belåtna.



Sara Reuter



Förel! var från mor Hildas sovrum då hon vå drog sig tillbaka efter den fruktade stormen för att sova. Läge: märk till hur tilltalsvaren var besvärliga med vatten från kanna som lulla ned i handfatet.

Tack Sara för den fina berättelsen! + vi återkommer till Sara och hennes damer som väntar Paul Åkerlöf Gården.

När kvinnorna i Viken gjorde revolution

Året var 1950 och Viken hade egen kyrkofullmäktige. Kvinnorna hade länge retat sig på att det var kvinnorna i hyn som besökte kyrkan medan männen skolkade. Det var kvinnorna som i kyrkans syförening arbetade ihop pengar att smycka kyrkan och det var kvinnorna som engagerade sig i kyrkliga frågor och söndags-skolearbetet. Men det var män som satt i fullmäktige och beslutade om kyrkliga ting. Det var en klar orättvisa.

Vid valet till kyrkofullmäktige hade männen nominerat sig själva till de 20 fullmäktigeplatserna. Kvinnorna skulle i nöder tilldelas två suppleantposter om någon man skulle falla vid något möte. Men den här gången hade kvinnorna repat möd (diskret uppbäckade av prästfrun: ordförande i syföreningen) och i hemlighet gjort upp en spränglista. Det var bland andra Hanna Berthelius, Anna-Bengta Lydström och Karin Reuter, som satte upp en lista på lämpliga kvinnor att konkurrera med männen om platserna. Karin var f ö på suppleantplats på "herrlistan".

Kvinnorna lyckades så väl bevara den hemliga listan att männen inte anade något förrän en kvinna strax före vallokalens stängning ratade människens lista och lät aringslöst begärde "kvinnornas". Då förstod karlarna i vallokalen att deras ställningar höll på att hotas och försökte i sista stund få sina vanliga soffliggare till valurnan. Det räddade männen från katastrof.

Kvinnorna fick ändå in nio ledamöter i kyrkofullmäktige och Lisa namnet Lisa Jönsson - blev vald till vice ordförande. Lisa, senare känd som politiker i kommunen, hade då som merit att vara ung (33 år), lottachef och egen företagare (manufakturaffär i "posthuset" på Bygatan).

Triumfen för kvinnorna i ett mansdominerat samhälle blev uppmärksammas i tidningarna. När man skulle hålla första kyrkofullmäktigemötet i sockenstugan var trängseln av journalister så stor att ledamöterna knappt fick plats. Lisa Jönsson som blev intervjuad, förnekade att det var en "politisk kupp". Men visst var kvinnorna i Viken före sin tid. DN jämförde dem med klassiska Lysistrate som också satte sig upp mot männen. - Vid nästa val fick kvinnorna åtta ledamöter - utan spränglista!

Se omstående sida!

Källa: Sara Reuter



En kvinna från Viken (till vänster), Lisa Jönsson (i mitten) och Hanna Berthelius.

Hur mansväldet i Viken besegrades

Spränglistan väl bevarad



Hanna Berthelius (till vänster) och Lisa Jönsson.



Ovan syns Skånska Dagbladets fyrsjaltiga reportage från kvinnornas i Viken uppseendeväckande revolt mot männen 1950 med foton av fem av de medverkande kvinnorna av vilka Lisa Jönsson (80 år nyligen - grattis, grattis!) än i dag minns alla detaljer.

Till höger spränglistan.

Tillberg Design

Ingen som har sina vägar förbi Prästavägen österut kan missgå att se de två husen med lanterniner (SAO = "lykiförmiga överbyggnader") i glas och svart plåt med en förgylld kula i topp. De är märkliga att se utanpå men än märkligare inuti. Inte minst det som ligger längst österut och lyser firma **Robert Tillberg Arkitektbyrå AB**.



Det mest iögonfallande är interiören med stor öppen gård. När man passerar receptionen går man över en "spång" av trä med vattendamm och guldfiskar på båda sidor. I fönsten av öppningen är ett stort ritbord i "ståhöjd". Två herrar står och diskuterar över bordets ritning som avslöjar ett längdsnitt av lyxkryssaren "**Superstar Leo**".

Kikar man upp från ljusgårdens mitt ser man lanterninen (kapslen) inifrån. Den släpper ned bra ljus även en skum vinterdag. Längs väggarna är sammanträdesrum, kafferum och arbetsrum eller sektioner i ett kontorslandskap. Ytorna verkar vara ytterst väl tillvaratagna på gränsen till trångboddhet. På nästan alla arbetsbord står en dator påslagen.

Snuggiflar man på Cecilia Spannells datorskärm står det "Swimmingpool" på en ritning över en bakre sektion på *Superstar Leo* (med ett lätt mustryk förflyttar hon sig en våning - eller ett däck som det heter - upp). Akterdelen på en lyxkryssare är särskilt intressant arbetsprojekt för designers eftersom en hel del av passagerarnas ute-inne-aktiviteter försiggår här.

På Pers skärm i rummet intill finns på samma lyxkryssare en restaurangavdelning vars högsta höjd är 5 meter. För att få perspektivet klart för sig ritat Per in två människor i miljön. Det är lätt att ändra och möblera i datavärlden. Och viktigt så att restaurangen som skall betjäna 2.000 gäster (passagerare) till slut blir så perfekt och behaglig som möjligt.

En våning upp sitter några medarbetare och tillverkar bl a *yellowboard* som är en halv kvadratmeter yta dekorerad med

prover på olika tyger, träslag och annat material som skall ingå i lyxkryssarens olika avdelningar och restauranger etc. Totalt är det över tjugot påfallande unga medarbetare som håller på att förse *Superstar Leo* (och andra fartyg) med läckra och bekväma inredningsdetaljer på dussinet däck.

Utanför kaférummet står en ledigt klädd, äldre gentleman i samspråk med en yngre kvinnlig medarbetare. Det är ägaren **Robert Tillberg**. Han hälsar Byalurens utsände välkommen men måste i samma andetag be om ursäkt för att administrativt chefen rycker honom i ärmen för att lösa en diskussionskonflikt som uppstått under kaffepausen.



Robert verkar annars inte vara den dominerande chefen som måste lägga sig i allting. Tvärtom tycks han ha lärt sig delegeringens svåra men (för medarbetarna) utvecklande konst. Det framgår nämligen att sedan han och en medarbetare - inte sällan kvinnlig eftersom könskvotering på Tillberg Design saknar aktualitet - kommit överens med en redarkund om ett uppdrag, låter han i försättningen medarbetaren ta över huvudansvaret för projektets praktiska genomförande.

Men för att ta det från början så inledde Robert som hade sin uppväxt i Stockholm (men född 1920 i Västervik), sin yrkeskarriär som möbelarkitekt hos **Carl Malmsten** 1939. Den kände möstären var väl den som började ge möbeldesign en vidare begrepp - till att omfatta all inredning överhuvudtaget.

Märkesåret 1945 ritade Robert första möbelförstärningen till ett fartyg i Göteborg. Det gav mersmak. Han minns att lastfartygen på den tiden hade en enastående lyx för sina låtal passagerare med Märta Maas-Ejeterström-mattor och annat av hög kvalitet. På 50-talet öppnade Robert så ett eget kontor i Göteborg.

Till Viken flyttade Robert Tillberg med familj **1960**. Härnere fanns Kockums i Malmö och Öresundsvarvet i Landskrona som potentiella samarbetspartier. Första boplatsen var Skeppargatan 13 med kontor i flygelpartiet inåt gården med 3-4 medarbetare. Sedan väste företaget och nästa anhalt för både kontor och bostad blev Fagelsångsgatan 13 - det vita huset utmed Gröna Torg. Där trivdes både familj och

personal. Så bra att dottern Annika med familj återvände dit till bostadsdelen efter en kort sejour på Höganäsvägen.

Vi får inte glömma "varvsperioden" 1969 - 73. Som mest hade Tillbergs 30-40 anställda både på **Vikens Varv** och i en monteringshall på industriområdet vid Höganäs Keramik. Man tillverkade framförallt två smäckra segelbåtar *Norlin 34* resp *37* (foot). Marknaden för segelbåtar krymte bl a till förmån för motorbåtar. Det blev till slut konkurs. Med en huvudsakning menar Robert som är en passionerad seglare att man inte skall ha sin hobby som arbetsobjekt ty hjärtat segrar över förnuftet. Samtidigt tycker han inte att allt var förgäves: piren kom till och varvet som han byggde, lever kvar och drivs vidare om än i annan regi - lika väl finns den stora nyttiga kranen kvar till glädje för alla båtägare.

Större framgång fick Roberts designföretag. Till slut blev det 1990 dags att flytta till nämnda nybyggda lanternumhuset på Apelvägen 13 (någon har kanske redan märkt att gatunumren på alla tre ställena i Viken är **13**). Eftersom området är klassat som kombinerat bostads och industriområde byggde Tillbergs eller helägda "Fågelsången AB" tre kubformade bostadsvillor på rad väster om kontorshuset. Det andra kontorshuset hyrs ut till två ingenjörfirmor trots trångboddheten.

Privat köpte Robert marken intill Svanebäcksgården och byggde ett arkitektritat hus som minst sagt är lika annorlunda som kontorshuset. Men så är det samma arkitekt: Dan Rahmqvist. Det privatliv som Robert tillåter sig, lever han där tillsammans med **hustrun Eva** som fött honom fyra barn: *Peter* konstnär i Helsingborg, *Annika* -montessoriföreståndare på skolan vid UP-hallen, *Carl Henrik* fotograf i Stockholm och *Tomas* som är bosatt i Miami och försäljningsansvarig för Tillbergs filial i USA. Men i **aktiebolaget** är Robert och Eva **ensamägare**.

Kopplar av gör Robert sällan med segling numera. Har man tur kan man i stället få se honom med en goltklubba i handen nere på vikenbanan där han motionerar med hustru Eva. Över jul åkte paret till Miami för en kombinerad nöjes- och arbetsresa och gästade sonen Tomas. Hemkomsten blev fördröjd en månad ty Robert kunde förstås inte låta bli att kamma hem en stororder på deldesign av världens blivande största fartyg. Även om det hans

med lite avslappning på favoritstället Bahamas.

För att gå tillbaka till Tillberg Design så har företaget skaffat sig en världselitisk nisch i sin bransch med endast tre seriösa konkurrenter eller "kollegor" som Robert välvilligt vill kalla dem, belägna i Norge, Finland och Frankrike. Marknaden består i huvudsak av redare som bygger lyxkryssare. Främst är det redare i Asien. Nämnda *Superstar Leo* byggs av ett malaysiskt företag med kontor i Singapore: "Star Cruise"

Tillbergs koncept är enkelt och effektivt. Vi ritat och bygger upp interiören i fartyget och föreslår möbler, textilier och andra material. Men sedan är det varv och redares sak att handla in material, möbler och andra inventarier och sätta dem in i sitt rätta sammanhang.

I en exklusiv *informationsbroschyr* (på engelska förstås) spelar Tillberg Design på just samarbetet med redare och varv i en generalplan där man sedan det blivande skeppets brandzoner, trappor, fussar och nödutgång fastlagts, gemensamt studerar dess infrastruktur och trafikflöden. Därefter lämnar Tillbergs förslag på hur utrymmena ombord skall utformas. Efter godkännandet av redaren följer detaljarbetet där man påpekar att endast material etc av första klass föreslås.

Sedan framhåller broschyren att Tillbergs använder modern digital datateknik med ritningar i tredimensionell färgsatt dimension. Det gör att man får fram realistiska bilder av tänkt miljö. Dessa skisser och ritningar kan sedan behändigt sändas ut på nätet till kundernas terminaler och till kontoret i London.

Tillbergs personal presenteras framför sina bildskärmar (påslagna med bilder av fartygsinteriörer i olika ritstadiet) på ett påfallande sympatiskt sätt där kompetens och utbildning redovisas övertygande för att öka förtroendet för firmen.

Broschyren har främst gått ut till redare och varv i framförallt Asien där de mest intressanta kunderna finns men även till USA



Eva Kinnunen är en av våra designare

och Europa. Robert förklarar att när passagerarfartygen som korsade Atlanten slogs ut av flyget på 50-talet blev det en ny marknad på 60-talet i kryssningar med lyxutrustade fartyg. Och den trenden håller i sig. Totalt har

Tillberg Design fått förtroendet att utforma ett **80-tal**

fartygsinredningar (se urvalet på sista sidan). Just nu håller man på med 16 fartyg.

Framtiden ser ljus ut. Det finns jobb för Tillbergs ända fram till år 2002. Även om Robert nått aktningssvärda 76 år har han mycket gjort. Han ser även en kontinuitet i att svärsönnen **Lennart Ekstedt** (t h) är företagets administratör och verkställande direktör. Lennart och dottern Annika bodde



i mellansverige men lockades ned till Viken. På så vis vann Robert tillbaka dottern, barnen och en trogen medarbetare: Lennart. Svärfar Robert och Lennart kompar varandra väl. Medan Lennart ägnar sig åt de tunga administrativa bitarna kan Robert ägna sina krafter åt kundkontakter och kreativt skapande.

Så är det också Lennart som förklarar datorutvecklingen på kontoret. Från början hade man någon pc för administrativt bruk men 1993 anskaffades den första rtdatorn. Lennart finkammade vad som fanns på marknaden men tvingades konstatera att det inte täckte firmans behov. Kontakt etablerades med Per Fagerström Sigma som började utvecklingen. Ett år senare var hela kontoret datoriserat med file-server etc. Nu har Tillberg Design i programvara och datutrustning teknik för Virtual Reality och Animering med tredimensionella bilder.

Det betyder att man kan bygga upp bilder av ytor så att tittare får ett intryck av att vara mitt i rummet och få ett djupseende. Robert tar fram en plansch med avbildning av ett större utrymme på *Superstar Leo*; Grand Atrium. Bilden av rummet skulle kunna vara ett retuseherat fotografi med skuggningar, färger och djup på ett verklighetstroget sätt trots att det är helt skapat i datorn av en designer. "För att ytterligare belysa olika vinklar och vyer i rummet kan man", demonstrerar Robert, "sätta en kamera här och en där (han pekar på olika väggar och nivåer i rummet) - för att få en

så realistisk bild som det är möjligt på artificiell väg, av hur rummet tar sig ut från alla upptänkliga håll". Det går alltså att konstruera en "kamera" i datorn som tjänstgör som en riktig kamera för att framkalla en bild och en vinkel av en yta. Lika enkelt är det att byta färger och mönster. Byrårens utsände är mycket imponerad.

Så kan företagets designers laborera med olika färgskalor, mönster, inredningsdetaljer och hela segment bara genom att klicka på rätta ställen med datormusen. När det efter dagens slut är dags att summera datorarbetet på en färdig inredning i någon del av skeppet är det bara att sätta igång en av de två skrivarplopparna och när personalen kommer till kontoret nästa morgon ligger en färdig färgsatt tredimensionell ritning som tickats fram under natten då kontoret är avfolkat.

Tillberg Design har en trevlig logo (se rubrikhuvudet) av en spinnaker med ballongseglet svällande i kraftig medvind. "Full fart framåt", ler Robert Tillberg förtjust. Symboliken är klar. Det har verkligen gått full fart framåt för Tillberg Design.

Omtumlad går Byrårens utsände från företaget med lite dåligt samvete över att ha hindrat färdigställningen av *Superstar Leo* någon timme men mycket stolt över att ha träffat en man - Robert Tillberg - som har kunnat skapa ett företag i världsklass här i lilla Viken.

Samtidigt smyger sig på en önskan om att en gång i framtiden få göra en kryssning på Kinesiska Sjön med just *Superstar Leo* och njuta av all den lyx som Tillbergs designerstab skapat kulna vinterdagar 96-97 härhemma för passagerarnas trivsel och komfort långt borta. Fast om det knipet och kassan är skral, får en tur till Helsingör med *Aurora* duga - för även detta fartygs flotta inredning har Tillbergs designat.



Robert Tillbergs nya logo

Sten Lundberg



TILLBERG DESIGN